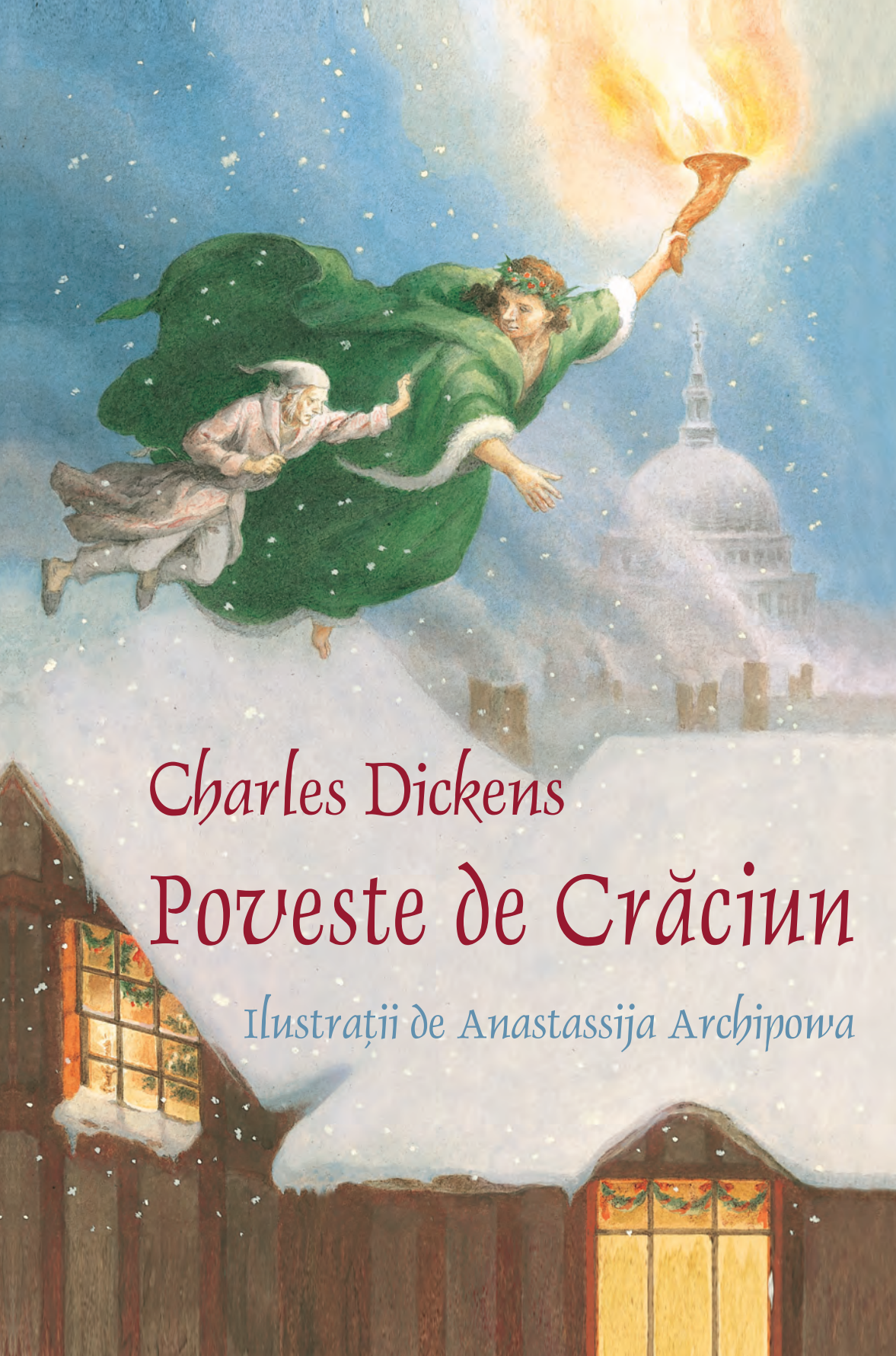

Charles Dickens

Poveste de Crăciun

Ilustrații de Anastassija Archipowa

*Ani și ani după aceea,
numele lui a rămas deasupra intrării la „Scrooge & Marley“.*

Tabloul întâi Stafia lui Marley

Ca să-ncepem cu începutul, Marley murise. În această privință, nu încăpea îndoială. Certificatul de la înmormântarea lui era semnat de preot, de diacon, de gropar și de mai-marele alaiului mortuar. Și Scrooge îl semnase. Iar semnătura lui Scrooge avea greutate la Bursă, indiferent de operațiunea de care-și lega numele.

Bătrânul Marley era la fel de mort ca un piron de ușă.

Dar stați! Nu pretind că eu aș putea să știu, din propria-mi experiență, de ce se spune, despre un piron de ușă, c-ar fi mort. Eu, unul, aș fi înclinat să cred că un cui bătut în capacul coșciugului este cea mai moartă dintre sculele folosite la fierărie. Dar înțelepciunea strămoșilor noștri a preferat această analogie; și n-o să m-apuc eu s-o tulbur cu mâinile mele profane, căci țara întregă s-ar duce de râpă. Drept care, îngăduiți-mi să repet, plin de emfază, că bătrânul Marley era la fel de mort ca un piron de ușă.

Dar Scrooge — oare știa că Marley murise? Bineînțeles că știa. Cum să nu fi știut? El și Scrooge fuseseră parteneri de afaceri de nici-nu-mai-știu câți ani. Scrooge era unicul său executor testamentar, unicul său administrator al averii, unicul său moștenitor, unicul său legatar universal, unicul său prieten, unicul său însoțitor pe ultimul drum. Și totuși, Scrooge n-a fost într-atât de șocat de tristul eveniment al morții lui Marley, ci dimpotrivă, s-a dovedit a fi un excelent om de afaceri chiar în ziua înmormântării, căreia un caracter cu atât mai solemn i-a dat, cu cât a transformat-o, fără doar și poate, în ceva lucrativ.

Acum, că tot am pomenit de înmormântarea lui Marley, să mă-ntorc de unde am plecat. Nu încăpea îndoială că Marley murise. Lucrul acesta se cuvine înțeles în modul cel mai concret cu putință, căci altfel nimic extraordinar nu va reieși din povestea pe care am de gând s-o spun. Dacă n-am fi cu desăvârșire convinși că tatăl lui Hamlet a murit înainte de începutul piesei, faptul că-l vedem plimbându-se în toiul nopții pe propriile-i metereze, sub vântul tăios care bate dinspre răsărit, nu ni s-ar părea cătuși de puțin mai ieșit din comun decât dacă am da brusc peste oricare alt domn între două vârste, după căderea întunericului, într-un loc bătut de vânturi — de pildă, în cimitirul de la Sfântul Paul —, și asta numai și numai ca să bântuie mintea slabă a fiului său.

Scrooge nu l-a scos pe Marley de pe firmă. Ani și ani după aceea, numele lui a rămas deasupra intrării la „Scrooge & Marley“. Fiindcă așa erau cunoscuți, ca Scrooge și Marley. Cei care nu erau prea bine la curent cu afacerea lor îi spuneau lui Scrooge uneori Scrooge, alteori Marley, iar el răspundea și la un nume, și la celălalt. Îi era totuna.

E-hei! Dar ce mână strânsă, ca o gheară, mai avea și Scrooge! Un păcătos bătrân și avar, care nu făcea decât s-apuce, să strângă, să stivuiască, să hrăpărească, s-adune! Dur și tăios ca o cremene din care amnarul nu reușise niciodată să smulgă vreo scânteie care s-aprindă vreun foc generos; retras era, și închis în sine, și însingurat ca o stridie în cochilia ei. Gerul care domnea pe dinăuntru îl îngheța trăsăturile, îi ciupea nasul ascuțit, îi încrețea pomeții obrazilor, îi făcea mersul bățos; îi înroșea ochii și-i albăstrea buzele subțiri, și parcă el, gerul, era cel care vorbea prin glasul scrâșnit al lui Scrooge, căruia un fel de chiciură părea să-i acopere capul, sprâncenele și bărbia osoasă. Gerul acesta părea să-i însoțească persoana oriunde s-ar fi aflat; în biroul său, chiar și în zilele de zăpușeală, te lua cu frig. Nu se dezmoțea și el, măcar cu un grad, acolo, nici de Crăciun.

Căldura și frigul de afară nu-l afectau mai deloc pe Scrooge. Nu era vipie care să-l facă să se topească, nici iarnă, oricât de friguroasă, care să-i dea fiori; vântul nu sufla niciodată destul de tăios pentru el, nici zăpada cea mai aprigă nu l-ar fi întors din drum; nici dacă ploua cu găleata nu se speria.

Dar ce mână strânsă, ca o gheară, mai avea și Scrooge! Un păcătos bătrân și avar...

Vremea, cât de căinoasă ar fi fost, trebuia să se declare învinsă în fața lui. Oricât de abundent s-ar fi revărsat ploaia, sau ninsoarea, sau grindina, sau lapovița — toate nu se puteau lăuda, în fața lui Scrooge, decât într-o singură privință: lor tot li se mai întâmpla „să se pogoare“ cu grație, dar lui Scrooge niciodată.

După cum niciodată nu se întâmpla să-l oprească pe stradă cineva și să-l întrebe, cu bucuria întipărită pe chip: „Ce mai faceți, dragă domnule Scrooge? Când mai treceți pe la noi?“ Neam de cerșetor nu se milogea de el să-i arunce vreun ban, copiii nu se îndemnau să-l întrebe cât mai era ceasul și, de când se știa el, Scrooge, pe lume, nu se găsisese bărbat sau femeie care să vrea să afle de la el cum se ajungea în cutare sau cutare loc. Până și câinii care-i însoțeau pe orbi s-ar fi zis că-l cunoșteau; iar, când îl vedeau apropiindu-se, trăgeau mai abitir de lesă și-și duceau stăpânii pe alei lăturalnice sau prin curțile caselor, după care dădeau din cozi, de parcă ar fi vrut să le spună: „Mai bine să umbli fără ochi, stăpâne al meu nevăzător, decât cu deochiul!“

Și mult îi păsa lui Scrooge! Tocmai asta-i plăcea lui, să-și croiască drum prin mulțimea care-i ieșea în cale, ocolit de tot ce-ar fi putut să însemne apropiere omenească, știind că toți cunoscuții lui, văzându-l, strâmbau din nas: „Ahhh! Scrooge!“

Odată, mai demult — și-anume, dintre toate zilele de sărbătoare de peste an, tocmai de Ajunul Crăciunului —, bătrânul Scrooge își vedea de treburile lui în arhivă. Era o vreme friguroasă, închisă, urâtă; ceață peste tot; și de-afară se-auzea cum oamenii care treceau prin piață în sus și-n jos gâfâind își băteau mâinile de piepturi și tropăiau cu picioarele pe caldarâm, doar-doar și le mai încălzeau. Ceasurile de prin oraș abia dacă bătuseră de ora trei, dar se întunecase aproape de-a binelea — de fapt, nu prea fusese cine-știe-ce lumină în tot cursul zilei — și lumânările prinseseră deja să licărească în ferestrele birourilor învecinate, ca niște pete roșiatice care străpungeau pâcla de un cenușiu consistent. Ceața se revărsa înăuntru prin fiecare crăpătură a lemnului sau gaură de cheie și atât era de deasă afară, încât casele așezate față în față abia se zăreau, ca niște arătări fantomatice, cu toate

că piața care le despărțea era dintre cele mai înguste. Când vedeai norul acela mâlos, care parcă se rostogolea, înghițind totul în calea lui, îți venea să crezi că Mama-Natură locuia în vecini și producea bere pe scară largă.

Ușa camerei-arhivă stătea deschisă, pentru ca Scrooge să-și poată supraveghea funcționarul; acela copia scrisori într-o cămăruță deprimant de înghesuită, un fel de boxă, nu altceva. Chiar și Scrooge avea un foc foarte mic, dar focul din cămăruța funcționarului era cu mult mai mic, de-ai fi zis că nu mai rămăsese din el decât un singur tăciune. Și totuși, nici vorbă să-l mai învioreze puțin, pentru că Scrooge păstra coșul de cărbuni lângă el; și, ori de câte ori funcționarul se apropia cu lopata, stăpânul îi atrăgea atenția că se putea foarte bine să fie obligat să renunțe la serviciile lui. Drept care, funcționarul își strângea fularul alb în jurul gâtului și se străduia să se încălzească la flacăra lumânării; dar efortul său era în zadar, fiind el un om firav și destul de lipsit de imaginație.

— Crăciun fericit, unchiule! Domnul să te aibă-n pază!, s-a auzit brusc o voce plină de veselie.

Sosise nepotul lui Scrooge, care a năvălit peste el ca o furtună, încât abia atunci, pentru prima dată, bătrânul și-a dat seama că intrase.

— I-auzi!, a exclamat Scrooge. Ce nerozie!

Așa se-nfierbântase de tare, mergând grăbit prin ceață și prin ger, acest nepot al lui Scrooge, încât ai fi zis că lumina: era tot roșu la față și plin de vitalitate; ochii îi sticleau și pe gură scotea în continuare aburi.

— Crăciunul o nerozie, unchiule?!, s-a mirat el. Doar nu crezi așa ceva!

— Ba cred, i-a replicat Scrooge. I-auzi, „Crăciun fericit“! Cine-ți dă dreptul să te crezi fericit? Ce motiv ai să fii fericit? Doar ești destul de sărac.

— Hai, zău așa!, i-a întors-o nepotul, pe un ton la fel de voios. Dumitale cine-ți dă dreptul să fii deprimat? Ce motiv ai să fii morocănos? Doar ești destul de bogat.

Dar Scrooge, neavând pregătit un răspuns mai bun și neștiind cum să reacționeze pe moment, a repetat:

— I-auzi!, după care a completat: Ce nerozie!

— Nu fi și dumneata cusurgiu, măi unchiule!, a zis nepotul.

*Așa se-nfierbântase de tare, mergând grăbit prin ceață și prin ger,
acest nepot al lui Scrooge,
încât ai fi zis că lumina: era tot roșu la față și plin de vitalitate...*